Η συγγραφέας -φαινόμενο

Οι «Πενήντα αποχρώσεις» της Λένας Μαντά - χωρίς το πορνό και το μαστίγιο της Τζέιμς

Οταν έχεις φτάσει να πουλάς 851.000 αντίτυπα, μπορείς να κοιτάς δικαιωματικά και απόλυτα ελληνικά τη συγγραφέα του «Πενήντα αποχρώσεις του γκρι» στα μάτια. Οπως η Βρετανίδα Τζέιμς, η Ελληνίδα Λένα Μαντά είναι πληθωρική, ρομαντική και διόλου απελπισμένη νοικοκυρά - και πουλάει όσο όλοι οι υπόλοιποι συγγραφείς μαζί!

ΤΗΣ ΤΙΝΑΣ ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ

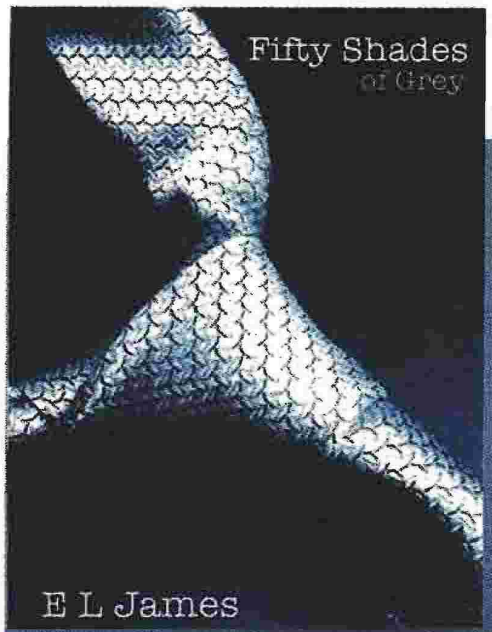

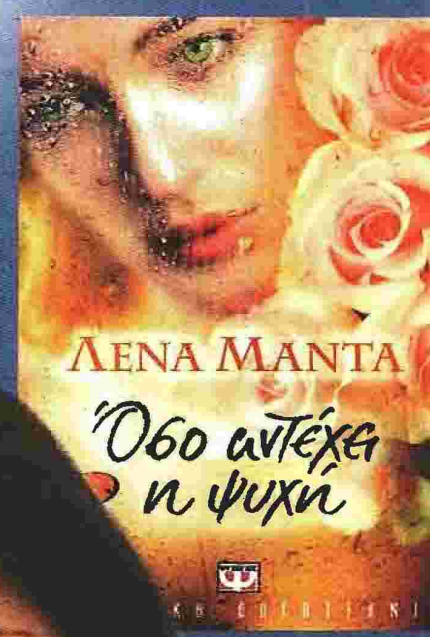

Η Βρετανίδα Τζέιμς (αριστερά), πρώην νοικοκυρά και νυν συγγραφέας που έκανε το φετινό παγκόσμιο χιτ, έχει πολλά κοινά να μοιραστεί με τη «δική μας» best seller Λένα Μαντά (δεξιά). Με μία διαφορά: η Ελληνίδα συγγραφέας πουλάει εδώ και δέκα χρόνια όσα όλοι οι εγχώριοι συνάδελφοί της μαζί (εξ ου και η τούρτα για τα 851.000 αντίτυπα στο σύνολο των πωλήσεών της), ενώ η ίδια στην ουσία παραμένει μια νοικοκυρά. Και το απολαμβάνει

851000...

Πληθωρική στα κιλά και τη φαντασία, όπως και η Τζέιμς, συγγραφέας κατά τύχη και όχι από σκοπό, η Λένα Μαντά ξεκίνησε να γράφει ακριβώς για τους ίδιους λόγους που το έκανε και η Βρετανίδα συνάδελφός της: ήξερε καλά αυτό που θέλουν οι γυναίκες

Η Λένα Μαντά δεν είναι μόνο η ελληνική αποστομωτική απάντηση στις «Πενήντα αποχρώσεις του γκρι», αλλά και αυτή που μπορεί να αντικρίζει τη Βρετανίδα συγγραφέα του στα μάτια: με 851.000 αντίτυπα σε μια μικρή χώρα όπως η Ελλάδα έχεις κάθε λόγο να αυτοαποκαλείσαι η συγγραφέας-φαινόμενο. Πληθωρική στα κιλά και τη φαντασία, όπως και η Τζέιμς, συγγραφέας κατά τύχη και όχι από σκοπό, η Λένα Μαντά ξεκίνησε να γράφει ακριβώς για τους ίδιους λόγους που το έκανε και η Βρετανίδα συνάδελφός της: ήξερε καλά αυτό που θέλουν οι γυναίκες. Απωθημένοι έρωτες που πάντα είναι καταραμένοι, κοπέλες βασανισμένες και από προβληματικά περιβάλλοντα, αισθήματα και πάλι αισθήματα που έμειναν ανεκπλήρωτα, και φυσικά πάνω απ' όλα η Αγάπη (με Α κεφαλαίο) - και το απαραίτητο χάπι εντ. Αν λοιπόν η Τζέιμς βάζει σε πρώτο πλάνο τις καυτές βραδιές και τα ερωτικά εξαρτήματα, η Μαντά ξέρει ότι απευθύνεται σε ένα κοινό που μεγάλωσε με εικονοστάσι στην κρεβατοκάμαρα και με βαθιά πίστη στην Αγία Οικογένεια. Και είναι αλήθεια πως η Θεανώ, η Ιουλία, η Ασπασία, η Μελισσάνθη ή η Μαγδαληνή και τόσες άλλες ηρωίδες της Μαντά, βγαλμένες από την καθημερινότητα, δεν αγωνίζονται για τα χαμένα τους Louboutin, αλλά για τη βασανισμένη από τον έρωτα καρδιά τους και την επιβίωση. Οπως στις ταινίες του ελληνικού σινεμά, η φτωχολογιά «βλογά» το πονεμένο ψωμί, λέει λόγια σταράτα και παλεύει για ένα πεντακάθαρο και τίμιο κούτελο. Η κακιά πεθερά υπάρχει και εδώ, όπως κι η φθονερή γειτόνισσα, η τίμια βιοπαλαίστρια και ο καλός γαμπρός που θα φροντίσει να αποκαταστήσει το κορίτσι - σε αντίθεση με τον σκληρόκαρδο, μοιραίο άντρα που θα της πληγώσει την καρδιά. Οπως όλα δείχνουν, το διεθνές chick flick, φαινόμενο που κατέκτησε τις γυναικείες καρδιές όλου του κόσμου, στη χώρα μας αναβαθμίστηκε περνώντας από τις υποτιμημένες σελίδες του Αρλεκιν στις ανανεωμένες, παχιές σελίδες της Λένα Μαντά, με ρομαντικά εξώφυλλα και 500 και βάλε σελίδες. Κι όποιος βιάζεται να σηκώσει ψηλά το φρύδι μιλώντας για καθαρόαιμο γυναικείο αναγνωστικό κοινό, μια έρευνα που διεξήγαγε πρόσφατα το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου μιλάει από μόνη της: σε ερώτηση των αναγνωστών για τους συγγραφείς που έχουν καθορίσει τις ζωές των Ελλήνων, το όνομα της Μαντά δεσπόζει δίπλα σε αυτά των Καβάφη, Ντοστογιέφσκι, Καζαντζάκη και Παπαδιαμάντη. Η Λένα Μαντά δεν είναι πια υπόθεση μπεστ σέλερ, είναι κοινωνικό φαινόμενο. Στην ερώτηση που της απευθύναμε σχετικά με το πώς η ίδια εξηγεί την ανταπόκριση που έχει στον κόσμο, η απάντησή της ήταν κατηγορηματική: *«Παρόλο που κατανοώ την όποια περιέργεια εγείρει αυτή η αγάπη που κρατάει σταθερά εδώ και δέκα χρόνια για μένα και τα βιβλία μου, παρόλο που έχω αντιμετωπίσει και λυσσαλέες επιθέσεις εξαιτίας αυτής της αγάπης από τους επικριτές μου, δεν καταλαβαίνω γιατί πρέπει να αναλυθεί ή να εξηγηθεί κάτι τόσο όμορφο με κίνδυνο να χάσει τη μαγεία του! Ο κόσμος απλώς ξέρει, νιώθει, καταλαβαίνει και ανταποδίδει. Του δίνω το καλύτερο κομμάτι της ψυχής μου και μου δίνει την αγάπη του. Τίποτα περισσότερο, τίποτα λιγότερο».*

Η Λένα Μαντά δεν φοβάται να μοιραστεί τις προσωπικές της στιγμές με το αναγνωστικό της κοινό μέσα από το blog της

Το μυστικό της επιτυχίας

Και πάλι όμως είναι δύσκολο να εξηγήσεις ένα τόσο πετυχημένο συγγραφικό φαινόμενο με μια καλοστημένη συνταγή για τα λαϊκά στρώματα (και πάλι κάτι παρεξηγημένο, αφού η Μαντά είναι η αγαπημένη συγγραφέας των βορείων προαστίων). Η Λένα Μαντά ξέρει πώς ακριβώς να απευθύνεται στις γυναίκες, να αφουγκράζεται τις απαιτήσεις κάθε αναγνώστριας -από 13 έως 78 ετών-, αλλά αυτό που ποτέ δεν ξεχνά είναι ότι προέρχεται από αυτές. *«Δεν ένιωσα ποτέ σταρ»*, λέει και ξαναλέει στις συνεντεύξεις της, υπενθυμίζοντας πάντα ότι είναι αυτοδημιούργητη, εξακολουθεί να φροντίζει τα παιδιά της και να κάνει δουλειές και ότι δεν εγκαταλείπει το σπίτι της στο Καπανδρίτι για καμιά Εκάλη. Αυτό όμως που την κάνει πραγματικά να ξεχωρίζει είναι η άμεση επικοινωνία που έχει με καθεμιά από τις αναγνώστριές της. Εχοντας φτιάξει προσωπικό blog, ίσως το πρώτο σε επισκεψιμότητα, ενημερώνει το κοινό της για τα πάντα: για τα βιβλία που διάβασε, τις καινούριες της φίλες, αλλά και για το πώς πέρασε τις διακοπές της (φέτος το καλοκαίρι πρωταγωνίστησαν τα ταβερνάκια και τα ειδυλλιακά ηλιοβασιλέματα αγκαλιά με τον άντρα της πάνω από φρεσκοφαγωμένους μεζέδες). Επιπλέον, απαντά ονομαστικά σε κάθε επισήμανση, απευθύνεται σε δεύτερο ενικό έχει πάντα έναν καλό λόγο να πει για τον καθένα χωριστά.

Μάλιστα βρίσκεται με κάθε τρόπο στο πλευρό του κοινού της: διοργανώνει διαγωνισμούς σε συνεργασία με τις εκδόσεις Ψυχογιός με δώρο αντίτυπα από τα βιβλία της και διακοπές σε νησιά. Πλούσιο είναι και το φιλανθρωπικό της έργο: την περασμένη χρονιά διέθεσε, σε συνεργασία με τον εκδοτικό της οίκο, τον Ψυχογιό, 60.000 ευρώ στο ΚΕΘΕΑ-ΔΙΑΒΑΣΗ από τα δικαιώματα για το βιβλίο της «Δεν μπορεί, θα στρώσει». Το πρόβλημα των ναρκωτικών είναι και αυτό στη συγγραφική της ατζέντα, όπως οτιδήποτε μπορεί να βγαίνει από τα σπλάχνα της ελληνικής οικογένειας και την καθημερινότητά της. Η ίδια, μια «αμετανόητη Λωξάντρα», όπως αρέσκεται πολύ συχνά να δηλώνει, φροντίζει να κατοικεί στο μυαλό του μέσου Ελληνα αναγνώστη πάση θυσία. Το μεγαλύτερο μέρος της μέρας της απαντάει σε επισημάνσεις αναγνωστών, ακούει τα παράπονά τους και συμμερίζεται τα χούγια τους. Ομολογεί άλλωστε ότι ζει τη ζωή τους: όταν γράφει δεν ακούει Μπαχ αλλά Πάριο -όπως το «Δεν έχω άλλο θάνατο» που το άκουγε επίμονα όταν έγραφε το «Τελευταίο Τσιγάρο» - ή Γλυκερία, όταν έγραφε το «Ερωτας σαν τη βροχή».

Κάν' το σαν τη Μαντά

Η μοσχοπουλημένη συγγραφέας δεν παρουσιάζει τα βιβλία της σε μέγαρα μουσικής ή επίσημες αίθουσες, αλλά σε επαρχιακά βιβλιοπωλεία -εκεί ακριβώς όπου μένουν οι αναγνώστριές της-, υπαίθρια καφέ παρέα με φραπέ και φόντο άγνωστα λιμανάκια της καρδιάς της. Αρκεί να υπάρχει καλή παρέα και ένα καλό μαγέρικο απ' όπου φροντίζει να τραβάει φωτογραφίες τιμώντας τους μεροκαματιάρηδες υπαλλήλους και τους ιδιοκτήτες του. Χαίρεται και απολαμβάνει την επιτυχία χωρίς να τη φοβάται. Και ένας άνθρωπος που έχει γευτεί όχι απλώς τη χαρά του συγγραφικού σουξέ, αλλά τις αγκαλιές του κοινού και τη λατρεία του -στην κυριολεξία!- δεν μπορείς να μην αναρωτιέσαι αν θα του έκανε τη χάρη να καταγράψει την ίδια τη ζωή του σε μορφή βιβλίου - από το χρονικό της οικογένειάς της στην Πόλη μέχρι σήμερα. Τη ρωτάω αν έχει σκεφτεί ποτέ να γράψει την αυτοβιογραφία της: *«Παρόλο που στη ζωή μου έμαθα να λέω "ποτέ μη λες ποτέ", προς το παρόν έχω πολύ συγκεκριμένες απόψεις για το θέμα "βιογραφία". Καθημερινά δέχομαι δεκάδες γράμματα από κόσμο που θέλει να δει την ιστορία του γραμμένη από μένα, αλλά η απάντηση είναι σταθερά "όχι". Ισως επειδή κάτι τέτοιο θα περιόριζε τη δική μου φαντασία και δημιουργικότητα που ακόμα είναι ακμαία. Οταν καλπάζεις σε ελεύθερο δρόμο, γιατί να θελήσεις να αρκεστείς σ' ένα πανέμορφο ίσως, αλλά πάντα περιορισμένο κήπο;»*. Οσο για το αν έχει πια δημιουργήσει σχολή με τις αμέτρητες γυναίκες συγγραφείς να θέλουν να μιμηθούν το παράδειγμά της, αποφεύγει να περιαυτολογήσει: *«Δύσκολη ερώτηση και δεν νομίζω ότι μπορεί να απαντηθεί σήμερα. Ο χρόνος πάντα έχει τις καλύτερες απαντήσεις και σ' αυτόν επαφίεμαι για μια τέτοια απάντηση. Εξάλλου, δεν μ' αρέσει να βάζω ταμπέλες στη ζωή μου και στους ανθρώπους, και η λέξη "μιμητής" είναι πολύ βαριά, όπως και η λέξη "σχολή", άν και αυτή είναι ακόμα βαρύτερη. Ισως θα έπρεπε ν' αναζητήσουμε τα αίτια της νέας αυτής λογοτεχνίας που υπηρετούν δεκάδες ομότεχνες και ομότεχνοι, στην ίδια την αλλαγή της κοινωνίας. Η κάθε μορφή τέχνης, ανά τους αιώνες, υπηρετούσε ή εξέφραζε τα νέα δεδομένα».*

Τώρα το αν η Λένα Μαντά είναι μορφή τέχνης είναι άλλης τάξης συζήτηση και μάλλον θα ταίριαζε στις βιβλιοφιλικές σελίδες ή σε κάποια άλλου είδους φιλολογική ανάλυση. Αυτές δηλαδή ακριβώς που δεν θα διάβαζαν οι αναγνώστριές της - και αυτές που η ίδια δεν έχει καμία, μα καμία απολύτως ανάγκη. Οταν οι άλλοι μετράνε κριτικές, η Λένα Μαντά μετράει γράμματα αναγνωστών, ωραία ηλιοβασιλέματα, απολαυστικούς μεζέδες σε ωραίες ταβέρνες και τις χάντρες από το αγαπημένο κομπολόι της. Στοιχειώδες και απόλυτα ελληνικό, αγαπητέ μου Ουότσον.